PRIHODI LOKALNIH JEDINICA VLASTI U RH

Orošaj, Marta

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:111739

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

PRIHODI LOKALNIH JEDINICA VLASTI U RH

Mentor:
doc. dr. sc. Silvia Golem

Student:
Marta Orošaj

Split, srpanj 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1. Problem i predmet istraživanja 1

1.2. Ciljevi istraživanja 2

1.3. Metode istraživanja 2

1.4. Struktura rada 3

2. SUSTAV PRORAČUNA 4

2.1. Pojam i sadržaj proračuna 4

2.2 Ciljevi i funkcije proračuna 5

2.3. Načela proračuna 7

2.4. Struktura proračuna 8

2.5. Proračunske klasifikacije 9

3. PRORAČUN JEDINICA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE 13

3.1. Uloga proračuna jedinica lokalne samouprave 15

3.2. Funkcije lokalnog proračuna 16

3.3. Proračunski proces jedinica lokalne i područne(regionalne) samouprave 17

3.4. Smjernice i upute za izradu proračuna lokalnih jedinica 19

3.5. Izvori prihoda lokalne samouprave 19

4.2. Rashodi lokalne samouprave 21

4. ANALIZA PRORAČUNA GRADA SLAVONSKOG BRODA 23

4.1. Prihodi i primici grada Slavonskog Broda 24

4.1.1. Prihodi od poslovanja 25

4.1.2. Primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine 28

4.1.3. Vlastiti izvori 29

4.2. Rashodi i izdaci grada Slavonskog Broda 30

4.2.1. Rashodi poslovanja 31

4.2.2. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine 33

4.3. Proračun grada Slavonskog Broda za 2018. i projekcije za 2019. i 2020. 35

5. ZAKLJUČAK 37

LITERATURA 39

SAŽETAK 41

SUMMARY 42

1. UVOD

Tema ovoga rada je analiza proračuna lokalnih jedinica s naglaskom na Grad Slavonski Brod. Od osamostaljena Republike Hrvatske uloga države jača i postaje složenija u svim aspektima, stavljajući naglasak na fiskalnu politiku, proračun i državno računovodstvo. Proračun se smatra mehanizmom upravljanja svake države, na općoj i lokalnoj razini. Veoma je važan za stanovništvo i ima veliku ulogu u gospodarstvu svake zemlje. Naziva se i planom prihoda i rashoda za određeno vremensko razdoblje. Najčešće ono traje do godinu dana, iako je u posljednjih nekoliko godina stvorena praksa za projekciju do tri godine sastavljanja i planiranja proračuna. Glavna zadaća proračuna je financiranje javnih rashoda. Osim toga on služi kao glavni sustav kontrole tijekom prikupljanja proračunskih sredstava, ali i trošenja dodijeljenih proračunskih sredstava.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Proračun uz Ustav je najvažniji dokument u Republici Hrvatskoj koji direktno utječe na gospodarski razvoj zemlje i političku stabilnost. Proračunom se dobiva slika stanja u državi općenito, njena financijska moć, gospodarski i ekonomski razvoj, te strateški ciljevi, te osigurava stabilnost.

Predmet i problem istraživanja međusobno se nadovezuju. Problem istraživanja završnog rada prepoznaje se pri teorijskom analiziranju sustava proračuna, oslanjajući se na razvrstavanje prihoda, rashoda, primitaka i izdataka proračuna po odgovarajućim proračunskim klasifikacijama, odnosno cilju, nositelju, namjeni, vrsti i lokaciji, fokusirajući se za konkretan primjer jedinice lokalne samouprave Grada Slavonskog Broda.

Iz problema istraživanja proizlazi i predmet istraživanja, a to je: istražiti i analizirati proračun lokalnih jedinica vlasti i ulogu proračunskih klasifikacija na primjeru Grada Slavonskog Broda.

1.2. Ciljevi istraživanja

Svrha rada je teorijski prezentirati i na konkretnom primjeru analizirati te utvrditi važnost proračuna jedinica lokalnih i regionalnih samouprava za njihovo nesmetano obavljanje dozvoljenih funkcija. Cilj istraživanja je objasniti i predstaviti proračunska obilježja i objasniti najvažnije karakteristike proračunskih klasifikacija, te pratiti izvršenje proračuna jedinica lokalne samouprave putem konkretnog primjera proračuna Grada Slavonskog Broda.

Da bi se svrha i cilj istraživanja ovog rada postigli, potrebni su odgovori na sljedeća pitanja:

- Što je proračun?
- Koje su klasifikacije i načela proračuna?
- Koji su elementi i faze proračuna?
- Što je proračun jedinica lokalnih samouprava?
- Koji su korisnici proračuna jedinice lokalne samouprave i koja je njihova važnost u samom proračunu?
- Kako se odvijaju faze procesa proračuna Grada Slavonskog Broda?

1.3. Metode istraživanja

Metode istraživanja koje su korištene pri izradi su metoda deskripcije, kompilacije i komparacije te metoda studija slučaja. Metoda deskripcije obuhvaća opisivanje predmeta istraživanja i navođenje određenih činjenica uz potvrđivanje njihovih odnosa i veza. Još će se koristiti metoda komparacije u usporedbi srodnih pojava i sličnosti u njihovu ponašanju i intenzitetu kao i njihove razlike te metoda kompilacije, preuzimanjem opažanja, stavova i spoznaja koje su rezultat drugih znanstveno istraživačkih radova. Metoda studije slučaja je postupak kojim se istražuje neki zaseban slučaj iz određenog znanstvenog područja. U ovom radu biti će obrađena studija slučaja na primjeru proračuna Grada Slavonskog Broda.

1.4. Struktura rada

Sukladno ciljevima istraživanja ovaj je rad sastavljen od pet poglavlja. Prva tematska cjelina, uvod, određuje predmet i problem istraživanja te svrhu i ciljeve istraživanja, metode i strukturu rada. Druga cjelina objašnjava pojam proračuna, proračunska načela i ciljeve, te zadaće, klasifikacije i elemente proračuna koji vode do sustava upravljanja proračunom. Treći dio baziran je na najvažnije proračunske procese lokalnih jedinica, od planiranja, smjernica i uputa, prijedloga proračuna, rasprave i prihvaćanja proračuna do njegovog izvršenja, informiranja, te nadzora i kontrole. Četvrti dio rada je analiza proračuna grada Slavonskog Broda u kojem je analiziran proračun grada Slavonskog Broda za 2017. godinu. U petom dijelu prikazuju se rezultati i zaključci doneseni tijekom analiziranja i pisanja ovog rada.

2. SUSTAV PRORAČUNA

U ovom dijelu rada prezentiraju se teorijske i zakonske postavke sustava proračuna. Definiraju se funkcije proračuna, te tri glavna cilja ekonomske politike: alokacija, preraspodjela bogatstva i stabilizacija. Navedena su proračunska načela, razine proračuna u Republici Hrvatskoj i osnovni elementi sustava proračuna.

2.1. Pojam i sadržaj proračuna

Proračun je financijski akt kojim se procjenjuju prihodi i primici, te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu u skladu sa Zakonom o proračunu. U Republici Hrvatskoj postoje tri razine proračuna, a to su državni proračun, proračun jedinica lokalne samouprave i uprave i proračun izvanproračunskih fondova. Zbroj sva tri čine opći proračun države. Svaki od tih proračuna ima vlastite prihode i rashode, te ako želimo saznati koliko je ukupno prikupljeno sredstava i kolika je ukupna javna potrošnja moramo zbrojiti sve tri razine proračuna i prikazati ih kao zbirni proračun opće države (Ott i suradnici, 2009, str. 48). Državni proračun je nakon Ustava najznačajniji dokument kojim se definira i opisuje funkcioniranje jedne države, može se reći da je to osnovni instrument financiranja javnih rashoda (Šimurina i suradnici, 2012, str. 35).

Temeljna obilježja proračuna su (Vašiček i Vašiček, 2016, str. 28):

- Proračun je javni akt države koji donosi najviše predstavničko tijelo.
- Proračun je plan prihoda i rashoda države koji predstavlja okvir za financiranje javne potrošnje.
- Proračun se odnosi na određeno proračunsko razdoblje (najčešće jedna godina).

Proračun se sastoji od općeg i posebnog dijela te plana razvojnih programa. U opći dio proračuna uključuju se Račun prihoda i rashoda te Račun financiranja. Na računu prihoda i rashoda prikazani su godišnji prihodi i rashodi. Račun financiranja služi za uspostavljanje ravnoteže proračuna jer su rijetko kada prihodi i rashodi jednaki. U računu financiranja prikazuje se primici i izdaci (u pravilu od pozajmljivanja i zaduživanja) proračuna države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Posebni dio proračuna sastoji se od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika po vrstama, koji su raspoređeni u programe u

čijem sastavu su aktivnosti i projekti. U programima se iskazuju planirani prihodi i rashodi razrađeni po vrstama prihoda i primitaka, pojedinim aktivnostima i projektima te po godinama u kojima će se teretiti proračun (Narodne novine, 2015, čl. 26).

Kako navode Keser i suradnici (2000), proračun se može promatrati i kroz njegova obilježja i funkcije koje definiraju njegovu prirodu:

- financijska priroda – numerički iskaz očekivanih prihoda i rashoda u novčanom obliku,
- pravna priroda – proizlazi iz niza pravnih odnosa koji nastaju među mnogobrojnim subjektima angažiranim u svim fazama izrade, donošenja i izvršenja proračuna,
- politička priroda – pomoću proračuna provode se određeni politički ciljevi,
- ekonomska priroda – zbog postojanja državne intervencije koja regulatorno djeluje na privredna kretanja,
- socijalna priroda – zbog uloge u redistribuciji nacionalnog dohotka među pojedincima bez obzira na njihovu ekonomsku snagu.

Još jednu definiciju proračuna daju Čulo i Morović (2018, str. 148) koji definiraju proračun kao javni akt države kojim se utvrđuju prava i obveze i predviđaju prihodi i rashodi te se na temelju proračuna ostvaruje pravo ubiranja poreza i drugih proračunskih prihoda, kao i pravo namjenskoga trošenja u iznosima predviđenim u proračunu. Isti autori ističu da je proračun također i dokument u kojem se utvrđuju izvori i vrste prihoda te izdatci po namjenama i organima koji ih mogu izvršavati.

Dakle, proračun je jedan od najvažnijih financijskih instrumenata. Definira se kao akt kojim se procjenjuju prihodi, primici, rashodi i izdaci države, kao i jedinica lokalne i regionalne samouprave.

2.2 Ciljevi i funkcije proračuna

Proračun je izvor sredstava za financiranje javnog sektora koji utvrđuje javne potrebe i donosi rješenja za njihovo pokrivanje. Uloga proračuna se ogleda u postavljanju ciljeva države, utjecaju na gospodarstvo neke zemlje i provođenju kontrole prikupljanja i trošenja

proračunskih sredstava. Također, proračun je i instrument ekonomske politike koji utječe na ekonomski rast, zaposlenost, raspodjelu dohotka, potrošnju, štednju, itd. zadaća proračuna se ogleda u kontroli, prikupljanju i trošenju javnog novca.

Prilikom izrade proračuna potrebno je započeti s utvrđivanjem cilja/ciljeva proračuna. Zbog različitih mišljenja o prirodi i definiciji proračuna nije jednostavno odrediti temeljni cilj proračuna. Stoga je prikladnije istaknuti neke od ciljeva proračuna koji su međusobno substitutivni i komplementarni (Vašiček i Vašiček, 2016, str. 29):

- osigurati provedbu makroekonomske politike i postići željene razinu gospodarske aktivnosti,
- održati gospodarsku stabilnost, postići punu zaposlenost te mogućnost kontrole inflacije,
- osigurati željeni nivo zadovoljenja javnih potreba,
- postići očekivanu razinu raspoloživih prihoda,
- osigurati kontrolu trošenja državnog novca,
- organizirati računovodstvenu evidenciju pomoću koje će se osigurati točni i ažurni podatci o iznosima primitaka i izdataka tj. osigurati nadzor nad izvršenjem proračuna,
- na temelju ažurne računovodstvene evidencije omogućiti utvrđivanje odstupanja ostvarenog od očekivanog kako bi pravodobno dobili upozorenja na dolazeće probleme,
- implementirati sustav proračuna koji će biti adekvatan političkoj, ekonomskoj i socijalnoj slici države i usporediv u odnosu na druge zemlje.

Proračun je sveobuhvatan dokument koji se temelji na brojnim zakonima. On ima brojne funkcije nevezano radi li se o proračunskim prihodima ili rashodima. Te se funkcije pojednostavljeno svrstavaju u nekoliko skupina (Brummerhoff, 2000):

- Ekonomske funkcije - odnosi se na funkciju alokacije, funkciju distribucije i stabilizacijsku funkciju.
- Financijske funkcije - povezane su s ekonomskim funkcijama. Pomoću nje se osiguravaju izvori javnih prihoda radi financiranja javnih izdataka, te najvažnija zadaća ove funkcije je da osigura neprekinuti protok javnih prihoda.

- Pravne funkcije - usmjerene su na reguliranje aktivnosti javnog sektora, ali dijelom o tome ovisi i ponašanje privatnog sektora. Ova funkcija osigurava proračunu legitimitet u kreiranju javnih izdataka radi ostvarivanja ciljeva.
- Političke funkcije - odražava se u načinu na koji se proračun donosi i njegovom utjecaju na sve sfere života, rada i razvoja određene zemlje. Proračun donosi predstavničko tijelo, što podrazumijeva širok utjecaj svih zainteresiranih na vođenje odgovarajuće proračunske politike.

Dakle, uz to što predstavlja prikaz prihoda i rashoda, proračun je pokazatelj programa rada Vlade i treba pozitivno utjecati na uravnoteženje cjelokupnog gospodarstva. Ciljevi sustava proračuna proizlaze iz ciljeva alokacijske, dohodovne i stabilizacijske politike.

2.3. Načela proračuna

Donošenje i izvršavanje proračuna temelji se na načelima proračuna kojih se donositelji proračuna moraju pridržavati. Vlada u skladu sa svojim političkim programom i postojećom gospodarskom situacijom mora se rukovoditi temeljnim načelima, a to su (Šimurina i suradnici, 2012, str. 38): načelo transparentnosti, načelo jedinstava i točnosti proračuna, načelu jedne godine, uravnoteženosti, univerzalnosti, specifikacije, načelu obračunske jedinice, dobrog financijskog upravljanja.

Načelom jedinstva i točnosti proračuna prihodi i primici te rashodi i izdaci iskazuju se u bruto načelu, po funkcijama i programima u visini utvrđenoj proračunom. Načelo jedne godine utvrđuje proračunsku godinu koja počinje od 01. siječnja i završava s 31. prosincem kalendarske godine. Proračun koji se donosi vrijedi za tu proračunsku godinu, te uključujući sve obveze iz prethodne godine (Narodne novine, 2015). Uravnoteženost proračuna odnosi se na pokrivenost rashoda i izdataka s ukupnim prihodima i primicima. Prihodi moraju biti jednaki rashodima odnosno izdaci jednaki primicima. Prilikom povećanja rashoda i izdataka zbog nepredviđenih okolnosti proračun se mora uravnotežiti pronalaženjem novih prihoda i primitaka, odnosno provođenje izmjene i dopune proračuna prema postupku donošenja proračuna. Načelom univerzalnosti prihodi i primici služe za podmirivanje rashoda i izdataka. Obračunska jedinica kojem se iskazuju prihodi, primici, rashodi i izdaci je u kunama, te se financijski izvještaji sastavljaju u kunama. Načelo specifikacije prihodi i primici moraju biti

raspoređeni po ekonomskoj klasifikaciji i iskazani prema izvorima. Rashodi i izdaci raspoređuju se prema proračunskim klasifikacijama, te uravnoteženi s prihodima i primicima. Sredstva koja se koriste iz proračuna koriste se načelom dobrog financijskog upravljanja u skladu s načelom ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti. Jedan od važnih načela je načelo transparentnosti. Načelo transparentnosti ubraja se u suvremena financijska načela, a povezano je uz svijest o važnosti, dostupnosti, te preglednosti i jasnoći proračuna. U praksi to znači da svi proračuni moraju biti dostupni javnosti, a u Hrvatskoj se Državni proračun objavljuje u službenom glasilu Narodnim novinama, dok se proračuni lokalnih jedinica objavljuju u službenim glasilima lokalnih jedinica (Šimurina i suradnici, 2012, str. 38) Proračun i njegove izmjene i dopune, te sve odluke vezane za proračun objavljuju se u službenom listu Republike Hrvatske u „Narodnim novinama“. Jedinice lokalne samouprave i uprave objave vrše putem službenog glasila, te svi izvještaji o izvršenju proračuna i financijskom plana objavljuju se na internetskim stranicama jedinica lokalne samouprave i uprave, te na web stanicama Ministarstva financija. Objave se vrše osam dana od dana njihove predaje (Narodne novine, 2015).

2.4. Struktura proračuna

Strukturu proračuna čine prihodi, rashodi i riznica proračuna. Kako bi mogla financirati javne potrebe država mora prikupiti određena sredstva. Proračunski prihodi predstavljaju input sustava proračuna. To su povećanja ekonomskih koristi tijekom izvještajnog razdoblja u obliku povećanja imovine i priljeva novca i novčanih ekvivalenata (Jakir-Bajo i suradnici, 2008). Proračunske prihode država prikuplja iz različitih izvora i na različite načine. Sve to ovisi o obliku političke vlasti, razvijenosti financijskih instrumenata, stupnju nezavisnosti državne vlasti i mnogim drugim faktorima. Proračunski prihodi mogu se prikupljati putem različitih financijskih instrumenata. Zakonodavna vlast određuje strukturu i veličinu proračunskih prihoda. Svi prihodi i primici novca koji su određeni proračunom čine proračunske prihode (Keser i suradnici, 2000). Prihodi proračuna se različito ostvaruju ovisno od države do države. To ovisi o nizu čimbenika iz različitog gospodarskog potencijala pojedinih država, različitih oblika društveno-političkog uređenja i funkcioniranja vlasti, razvijenosti financijskog tržišta, te povijesno-kulturnog nasljeđa. Strukturu i visinu prihoda određuje aktualna zakonodavna vlast svojim mjerama fiskalne i šire ekonomske politike.

Kako bi mogla prikupiti određena sredstva za zadovoljenje javnih potreba, država mora imati input sustava proračuna kojeg čine proračunski prihodi u obliku povećanja imovine i priljeva novca (Jakir-Bajo i suradnici, 2008). Prihodi državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave dijele se na prihode od poslovanja i prihode od prodaje nefinancijske imovine. Prihodi od poslovanja su prihodi od redovnih aktivnosti države i čine gotovo 99% ukupnih prihoda državnog proračuna (Ott i suradnici, 2009). Prihodi od prodaje nefinancijske imovine, su svi prihodi koji potječu od prodaje nefinancijske imovine s rokom trajanja dužim od godine dana (Ott i suradnici, 2009). Prihodi proračuna su i potpore, odnosno sva nepovratna plaćanja te plaćanja bez protuobaveza kao što su ratne odštete, darovi za pojedine programe i projekte te za bilo koju drugu svrhu (Ott i suradnici, 2009).

Rashodi su izdatci, odnosno smanjenja ekonomskih koristi u obliku smanjenja imovine ili povećanja obveza (Jakir-Bajo i suradnici, 2008). Ekonomska klasifikacija rashode državnog proračuna dijeli na rashode poslovanja i rashode za nabavu nefinancijske imovine. Rashodi poslovanja iz godine u godinu čine 97-98% ukupnih rashoda, a ostatak čine rashodi za nefinancijsku imovinu (Ott i suradnici, 2009, str. 26). Rashodi prema funkcionalnoj klasifikaciji manji su jer u njih nisu uključena sredstva zaduživanja koja su prikazana u računu financiranja. To su sredstva koja se izdvajaju za socijalnu zaštitu i zdravstvo, državne subvencije, opće javne usluge, obranu, obrazovanje, itd. (Ott i suradnici, 2009).

Riznica ili trezor podrazumijeva blagajnu, pretinac ili posebnu prostoriju u kojoj se čuvaju dragocjenosti, vrijednosni papiri i ostale vrijednosti. U suvremenim uvjetima riznica označava pojam javne institucije putem koje se u mnogim zemljama provodi financijska služba države i ostalih političko – teritorijalnih jedinica. Povezana je sa Ministarstvom financija i aktivno djeluje u području financija, te monetarnih intervencija na suzbijanje financijske nelikvidnosti i poremećaja općeg stanja nelikvidnosti (Keser i suradnici, 2000).

2.5. Proračunske klasifikacije

Računski plan proračuna propisao je sustav klasifikacija i numeričkih oznaka svih nastalih događaja i transakcija (isplata, uplata, amortizacija, realizirani gubici) prema njihovoj ekonomskoj, zakonodavnoj ili računovodstvenoj prirodi. Godine 1986. MMF kao jedinstveni

standard evidencije financijskih transakcija propisao je metodologiju po kojoj se klasificiraju sve navedene transakcije. Smisao proračunskih klasifikacija jest evidencija i praćenje transakcija prema jedinstvenoj klasifikaciji koja se temelji na numeričkim oznakama (Bajo, Jurlina-Alibegović, 2008, str. 53). Kao standard za evidenciju svih financijskih transakcija država navodi upravo ekonomsku i funkcijsku klasifikaciju proračuna. Ovako uređene klasifikacije djeluju kao okvir po kojem se rade planovi proračuna i prave analize s obzirom na postotak udjela u proračunu pojedine klasifikacije te njegovo korištenje kroz godine (Narodne novine, 2010).

Proračunske klasifikacije su: ekonomska, funkcijska, organizacijska, programska, lokacijska i izvori financiranja. Ekonomska klasifikacija prikazuje i sistematizira sve državne rashode u kategorijama plaća i nadnica, korištenja i kupnje dobara i usluga, potrošnje fiksno stečenog kapitala, subvencija, transfera, dotacija, naknade za socijalno osiguranje i ostale. Jedna je od najvažnijih klasifikacija za računanje proračunskih izdataka. Budući da o njoj ovisi ekonomska odgovornost njezina je primarna zadaća pružanje dobara i usluga stanovništvu na nerobnoj osnovi i bogatstva transferiranjem (Dremel i suradnici, 2011, str. 39).

Organizacijska klasifikacija obuhvaća međusobno usklađene i povezane cjeline proračuna i proračunskih korisnika. Povezane cjeline odgovarajućim materijalnim sredstvima ostvaruju postavljene ciljeve. Organizacijska klasifikacija uspostavlja se definiranjem razdjela, glava i proračunskih korisnika. RKP broj, odnosno broj iz Registra korisnika proračuna dodjeljuje se svakom proračunskom korisniku, te on predstavlja šifru organizacijske klasifikacije. Primjena ove klasifikacije za proračunskog korisnika nije značajna. Na razini proračuna organizacijska klasifikacija omogućava grupiranje korisnika i obradu podataka kako bi se omogućilo lakše planiranje i praćenje potrošnje proračunskih korisnika (Dremel i suradnici, 2011, str. 39).

Funkcijska klasifikacija je prikaz rashoda proračuna, te proračunskih i izvanproračunskih korisnika razvrstanih prema njihovoj namjeni. Po funkcijskoj klasifikaciji praćenje rada države je važno za analizu alokacije resursa unutar javnog sektora, odnosno općeg proračuna. Brojčane oznake funkcijske klasifikacije razvrstane su na: razred, skupinu i podskupinu. Razvrstavanje rashoda prema namjeni ima hijerarhijsku strukturu s tri razine (Dremel i suradnici, 2011, str. 39):

- prva razina sastoji se od dvoznamenkastog broja u rasponu od 01 do 10 za razred,

- druga razina sastoji se od troznamenkastog broja: prve dvije znamenke označavaju pripadnost razredu, treća je znamenka u rasponu od 1 do 9 za skupinu,
- treća razina sastoji se od četveroznamenkastog broja; prve tri znamenke označavaju pripadnost skupini, četvrta je znamenka u rasponu od 0 do 9 za podskupinu.

Brojčane oznake funkcijske klasifikacije vezane su za rashode iskazane prema računima ekonomske klasifikacije svake aktivnosti ili projekta. Za proračune državne, lokalne i regionalne samouprave značajna je primjena funkcijske klasifikacije, a proračunski korisnici uglavnom imaju jednu šifru funkcijske klasifikacije. Funkcijski se klasificiraju rashodi poslovanja i rashodi za nabavu nefinancijske imovine, dok se izdaci za financijsku imovinu i obveze ne razvrstavaju funkcijski, niti uključuju u izvještaj (Dremel i suradnici, 2011, str. 39).

Lokacijska klasifikacija sadrži popis teritorijalno definiranih cjelina koje su u skladu s teritorijalnim ustrojem RH, Europske unije te ostalih država. Svaka županija, grad i općina dobivaju svoju oznaku lokacijske klasifikacije. Državna geodetska uprava određuje brojčane oznake lokacijske klasifikacije za županije, gradove i općine, a nazivi se preuzimaju iz Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH. Brojčane oznake lokacijske klasifikacije vezano za državni proračun sastoje se od tri znamenke. Vezano za županije prva je znamenka 9, a za gradove i općine čije se brojčane oznake sastoje od jedne ili dvije znamenke dodaju se vodeće 0 (nule). Nove odredbe Pravilnika određuju da se brojčane oznake lokacijske klasifikacije vežu u procesu planiranja uz brojčanu oznaku aktivnosti ili projekta, ako je moguće uspostaviti jednoznačnu vezu. Međutim, ako je to nemoguće, onda se vežu uz svaku transakciju, odnosno poslovni događaj u procesu izvršavanja (Dremel i suradnici, 2011, str. 40).

Programska klasifikacija uspostavlja se definiranjem programa, aktivnosti i projekata. Kod državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i regionalne samouprave definiraju se i glavni programi. Glavni program sastoji se od programa usmjerenih ispunjenju ciljeva iz Strategije Vladinih programa za trogodišnje razdoblje, odnosno strateških dokumenata jedinica lokalne i regionalne samouprave. Skup usko povezanih aktivnosti i projekata usmjerenih ispunjenu zajedničkog cilja čine program. Aktivnost je dio programa u kojem su planirani rashodi i izdaci za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom za koji nije unaprijed utvrđeno vrijeme trajanja. Brojčane oznake i nazivi programske klasifikacije sastoje se od

brojčanih oznaka i naziva glavnih programa, te brojčanih oznaka i naziva njihovih sastavnih dijelova: aktivnosti i projekata (Dremel i suradnici, 2011, str. 40).

Izvore financiranja čine skupine prihoda i primitaka iz kojih se podmiruju rashodi i izdaci određene vrste i utvrđene namjene. Prema izvorima iz kojih potječu se prihodi i primitci proračuna planiraju, raspoređuju i iskazuju. Planiranje, izvršavanje i računovodstveno praćenje rashoda i izdataka je prema izvorima financiranja. Osnovni izvori financiranja jesu: opći prihodi i primici, doprinosi, vlastiti prihodi, prihodi za posebne namjene, pomoći, donacije, prihodi od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine, naknade s naslova osiguranja i namjenski primici (Dremel i suradnici, 2011, str. 40).

3. PRORAČUN JEDINICA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE

Jedinice lokalne i samouprave donosi plan razvojnih programa koji se sastavlja za razdoblje od tri godine. U planu razvojnih programa postavljaju se ciljevi i prioriteti razvoja jedinice lokalne samouprave. Planiranje i provedba fiskalne politike na području lokalnih jedinica je dugoročno, jer uključuju programe proračunskih rashoda za više godina. Skupom pravila i postupaka kojima se planira donosi i izvršava proračun uključuje stalna pregovaranja između tijela lokalnih jedinica, proračunskih korisnika i građana pri donošenju odluka o veličini planiranih prihoda i rashoda u tijeku jedne ili više godina.

Proračun na razini jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za jednu godinu, u skladu sa zakonom i odlukom donesenom na temelju zakona, a donosi ga njezino predstavničko tijelo (Narodne novine, 2015, čl. 3). Proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sastoji se od općeg i posebnog dijela, a plan razvojnih programa i nadalje je uz opći i posebni dio, obvezan dio njihovog proračuna. Proračun jedinica lokalne samouprave je po strukturi sličan proračunu središnje države. Proračun ne predstavlja samo prikaz financija, već također predstavlja i vezu između planiranih sredstava i postizanja zacrtanih dugoročnih i kratkoročnih ciljeva. Aktivnosti povezane sa oblikovanjem proračuna, zakonskim razmatranjem, izvršenjem proračuna te nadzorom i revizijom proračuna glavni su instrumenti pri odlučivanju o stanju lokalne zajednice i djelotvornosti programa jedinice lokalne samouprave (Malatestinović, 2011, str. 5).

Osnovna funkcija proračuna je jasno i logično utvrditi plan kojim će se raspodijeliti resursi korisnicima u funkciji pružanja zakonom određenih javnih usluga, odnosno onih funkcija koje će pružiti potporu sigurnom, zdravom i ugodnom okruženju lokalne zajednice.

Lokalna samouprava je u podjeli vlasti najnižeg stupnja organiziranja javne uprave i najneposrednije je povezana s građanima na svom području. Surađuje i s drugim jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Proračuni jedinica lokalne i područne samouprave udovoljavaju interesima lokalnih zajednica zato se i na lokalnim izborima bira lokalna tijela izvršne i predstavničke vlasti koja upravljaju jedinicama lokalne samouprave. Lokalni

proračuni na najneposredniji način povezuju državnu i lokalnu razinu vlasti, jer država posredstvom transfera (dotacija) doznačuje određene svote u proračune lokalnih i regionalnih jedinica (Bratić, 2008, str. 37).

Proračun jedinice lokalne samouprave sadrži (Malatestinić, 2011, str. 5):

- planirane aktivnosti, projekte i usluge,
- procjene raspoloživih javnih prihoda,
- procjene javnih rashoda neophodnih za financiranje planiranih aktivnosti.

Korisnici koji se financiraju iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Bratić, 2008, str. 37):

- proračunski korisnici,
- izvanproračunski korisnici.

Tijela, ustanove, vijeća i manjinske samouprave i mjesna samouprava su korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Njihovi rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi financiraju se iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne)samouprave. Korisnici proračuna su institucije kojima su osnivači jedinice lokalne i područne(regionalne) samouprave, kojima je izvor prihoda lokalni proračun u iznosu 50 posto ili više i koje su navedene u registru korisnika proračuna (Bratić, 2008, str. 37). Izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave su institucije koje ispunjavaju tri kriterija. Prvi kriteriji je da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima odlučujući utjecaj na upravljanje, zatim da je izvor financiranja namjenski prihod, a institucije su evidentirane u registru korisnika proračuna. To mogu biti komunalna poduzeća čiji su osnivači i većinski vlasnici jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a financiraju se iz komunalne naknade kao namjenskog prihoda, a mogu biti i druge pravne osobe (ustanove) u kojima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima odlučujući utjecaj na upravljanje (dječji vrtići, škole, knjižnice, muzeji i sl.) (Bratić, 2008, str. 37).

3.1. Uloga proračuna jedinica lokalne samouprave

Zakonom RH i Ustavom zbog boljeg i efikasnijeg upravljanja jedinicama lokalne samouprave (JLS) određen je proračun kojim se financiraju pojedini projekti i dijelovi poslovanja JLS-a. Za pokriće izdataka u sferi osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, socijalne skrbi, vatrogastva i zdravstva raspodjeljuju se sredstva za decentralizirane funkcije u Državnom proračunu (Ott, 2009, str. 48). Prihodi s pozicije pomoći koji nisu potrošeni tijekom proračunske godine ostaju na računu proračuna kao zaliha pomoću kojih je omogućeno plaćanje pomoći u narednim godinama, ukoliko se ne ostvare planirani prihodi. Najviše tijelo općine ili grada koje ima vise od 8000 stanovnika može donijeti odluku da će financirati pohađanje osnovne škole učenicima koji nisu sa područja navedene županije uz uvjet da te općine ili gradovi sudjeluju u financiranju tih izdataka. Kada dvije županije rade zajedno na projektima u njihove zajedničke prihode spadaju i prihodi od ugovorenih godišnjih naknada za koncesije, crpljenje mineralnih i termalnih voda i zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu. Općina ili grad koji ostvaruje prosječno porezno opterećenje ispod županijskog prosjeka, izuzevši gradove iznad 40.000 stanovnika, županija osigurava dotaciju iz županijskog proračuna u visini razlike između akumuliranih prihoda po glavi stanovnika i 75% županijskog prosjeka prihoda po stanovniku (Narodne novine, 2017).

RH može JLS-u odobriti posebna namjenska sredstva i pomoći koji nisu djelom njihovih proračuna. Privremeno financiranje može se vršiti najviše do svote koja odgovara prosječnoj mjesečnoj svoti ostvarenih ukupnih proračunskih prihoda za zadnje tromjesečje protekle godine. Budući da je proračun javni dokument on mora biti vidljiv na web stranicama svakog pojedinog proračunskog korisnika. Tekuća rezerva proračuna (onaj dio prihoda koji nije raspoređen) koristi se tijekom godine za poslove koji nisu bili predviđeni iz plana proračuna za financiranje u toj godini. Tim sredstvima (tekuća rezerva) proračuna kojima raspolaže poglavarstvo može ovlastiti svoga predsjednika ili prokuristu za poslove financija da do određene svote raspolaže neraspoređenim prihodima (Vašiček i Vašiček, 2016). Kako isti autori dalje naglašavaju, ukoliko planirani prihodi ne pritječu u određenoj visini, poglavarstvo može kako bi održalo ravnotežu u proračunu, privremeno smanjiti svote sredstava koje su u posebnom dijelu proračuna raspoređene za pojedine namjene ili privremeno zadržati korištenje tih sredstava. Potrebno je naglasiti da je tijekom 2017. donesen novi zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kojim se na sveobuhvatan

način uredio postojeći model financiranja poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Novi modeli financiranja imaju za cilj uspostaviti najjednostavniji i razumljiviji sustav obračunavanja prihoda od poreza na dohodak, kao i novi sustav preraspodjele pomoći iz državnog proračuna radi smanjenja nejednakosti fiskalnih kapaciteta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

3.2. Funkcije lokalnog proračuna

Funkcija proračuna je da pruža potporu sigurnom, zdravom i ugodnom okruženju lokalne zajednice. Važno je logično i jasno utvrditi plan kojim se određuje raspodjela resursa korisnicima za provedbu programa u funkciji pružanja zakonom određenih javnih usluga (Malatestinić, 2011, str. 6). Temeljne funkcije proračuna su: pravni je akt, financijski je plan, strateški je dokument, vodič je za postupke i sredstvo je komunikacije. U nastavku je rada pojašnjena svaka od navedenih funkcija.

Proračun kao pravni akt:
Proračun je pravni akt koji kroz uspostavu procesa pripreme proračuna osigurava usklađenost s odgovarajućim zakonima i drugim propisima (Malatestinić, 2011, str. 6).

Proračun kao financijski plan:
Lokalnim se proračunom mora uspostaviti ravnoteža prihoda i rashoda što znači da mora biti uravnotežen. Zbog toga je bitna proračunska funkcija kao osiguranje financijskog plana koji će u određenom vremenskom razdoblju upravljati fiskalnim funkcioniranjem jedinice lokalne samouprave (Malatestinić, 2011, str. 6).

Proračun kao strateški dokument:
Proračun je i strateški dokument koji u tom smislu ima funkciju da izvršni čelnik jedinice lokalne samouprave u njemu iznese dugoročne i kratkoročne ciljeve i strategije lokalne zajednice koje se ocrtavaju u proračunu. Izvršni čelnik ima mogućnost da u proračunu objasni sadržajni učinak strateških promjena na aktivnosti, razinu usluga i financijsku dobrobit lokalne zajednice. Odgovornost je druga strana predlaganja strateških promjena. Uvođenjem

nove strategije korisno je na početku objasniti provođenje te nove ili izmijenjene strategije kao i kako će biti nadgledani učinci (Malatestinić, 2011, str. 7).

Proračun kao vodič za postupke:
Proračun ne uspostavlja samo financijsku politiku i strateški plan za lokalnu jedinicu, već je i plan koji određuje količinu pruženih usluga te način na koji će one biti pružene. Proračun u tom smislu ima svrhu određivanja smjera kojim izvršni čelnik i predstavničko tijelo usmjeravaju upravna tijela u pružanju usluga javnosti (Malatestinić, 2011, str. 8).

Proračun kao sredstvo komunikacije:
Proračun je sastavljen na način da donositelji odluka u jedinicama lokalne samouprave mogu prenositi informacije o promjenama, razlozima za odluke i promijenjenoj viziji budućnosti. Proračunski proces ima ulogu da pomaže građanima da razumiju potrebu za promjenama i razloge koji stoje iza strategije i političkih odluka (Malatestinić, 2011, str. 8).

3.3. Proračunski proces jedinica lokalne i područne(regionalne) samouprave

Proračunski procesi i proračuni kao rezultat proračunskog procesa nisu određeni jednoznačno, već se razlikuju u različitim zemljama (Bratić, 2008). Proračunski proces je sustav pravila koji omogućava izvršnoj vlasti da donese odluke. Započinje pripremom proračuna, zatim slijedi njegovo predlaganje i prihvaćanje od strane predstavničkog tijela te konačno i njegovo izvršenje (Malatestinić, 2011, str. 12). Proračunski proces definira se kao skup pravila i postupaka kojima se planira, donosi i izvršava državni proračun i proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Kako ističe Bratić (2008), u proračunskom procesu država i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave definiraju ukupan plan proračunskih prihoda i rashoda te donose odluke o raspodjeli sredstava. Tri su faze kroz koji se proračunski proces odvija (Bratić, 2008):

- priprema prijedloga proračuna,
- predlaganje i odobrenje proračuna,
- izvršenje (provedba, nadzor i kontrola) proračuna.

Formalno proračunski proces započinje izradom Vladinih smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje (Bratić, 2008).

Osnovne faze proračunskog procesa su (Proračunski vodič za građane, 2009): Kod Priprema prijedloga proračuna podrazumijeva se izrada i usvajanje strategija Vladinih programa, smjernice ekonomske i fiskalne politike za iduće godine, te upute za izradu prijedloga državnog proračuna i financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Zatim se planiraju prihodi i rashodi, te se obrazlažu prijedlozi financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Faza pripreme prijedloga proračuna traje od ožujka do studenog (Proračunski vodič za građane, 2009). U proračunskom procesu priprema prijedloga proračuna ovisi o mjerama fiskalne politike Vlade, kao i o makroekonomskim pokazateljima gospodarskog razvitka za 23 trogodišnje razdoblje i o gospodarskim pokazateljima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Bratić, V., 2008). Također priprema prijedloga proračuna ovisi i o kvaliteti ostalih faza proračunskog sustava kao što su računovodstvene evidencije i financijsko izvještavanje, izvršavanje proračuna putem jedinstvenog računa Riznice, evidencije poslovnih događaja kroz glavnu knjigu Riznice te evidencije obveza i upravljanja javnim dugom (Bajo, A.,p.71). Druga faza je Predlaganje, rasprava i prihvaćanje proračuna koja se odvija u Saboru u studenom i prosincu, dakle mjesec i pol do dva mjeseca, osim u slučaju kada se donosi odluka o privremenom financiranju (Proračunski vodič za građane, 2009). Makroekonomske i fiskalne projekcije osnova su za izradu prijedloga proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te podloga na temelju koje korisnici proračuna izrađuju prijedlog financijskog plana (Bratić, V., 2008). Zadnja faza je Izvršenje proračuna u kojoj se prikupljaju planirani prihodi i troše za planirane namjene. Ta faza traje godinu dana, od 1. siječnja do 31. prosinca (Ott i suradnici, 2009).

Bez obzira na ostale faze proračunskog procesa , nekoliko je važnih razloga zbog koji proces pripreme i planiranja proračuna od 1994. do 2004. godine u Hrvatskoj nije omogućavao kvalitetan nadzor ni uspješnu raspodjelu sredstva proračunskim korisnicima te izvršenje proračuna u skladu s planiranim iznosima na početku godine. Negativne posljedice toga jesu slab obuhvat proračuna, nejasno definiran proračunski i izvanproračunski korisnici, velik broj transakcija putem izvanproračunskih fondova, nemogućnost obavljanja konsolidacija proračuna, nepostojanje planiranja na temelju makroekonomskog okvira i srednjoročnog proračuna te nepotpune smjernice za izradu proračuna (Bajo, Alibegović, 2008, str. 72). Nakon što Sabor odobri godišnji obračun državnog proračuna i izvješće Državnog ureda za

reviziju o obavljenim revizijama tada cijeli proračunski proces i izvršenje proračuna završava (Bratić, 2010).

3.4. Smjernice i upute za izradu proračuna lokalnih jedinica

Planiranje proračuna lokalni jedinica ovisi o mjerama fiskalne politike Vlade i o makroekonomskih pokazateljima gospodarskog razvitka. Počinje u svibnju tekuće godine izradom Vladinih smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje. Smjernice sadržavaju ciljeve ekonomske i fiskalne politike, makroekonomska kretanja i fiskalnu politiku u srednjoročnom razdoblju, te smjernice strategije upravljanja javnim dugom. Utvrđuju se prioriteti za trogodišnje razdoblje. U mjesecu kolovozu izrađuju se upute za izradu državnog proračuna i proračuna lokalnih jedinica. Upute Vlada dostavlja Županijama, gradovima i općinama kako bi mogli izraditi svoje upute za izradbu proračuna. U uputama Vlade i Ministarstvu financija sadrže ekonomske pokazatelje iz smjernica Vlade za trogodišnje razdoblje, metodologiju izrade proračuna lokalnih jedinica, i metodologiju izrade prijedloga financijskog plana korisnika proračuna, te formulare. Upute koje su dostavljene lokalnim jedinicama na temelju njih oni izrađuju upute za svoje proračunske korisnike. Upute sadržavaju temeljna ekonomska ishodišta i uvjete za izradu prijedloga proračuna, opis planiranih politika lokalne jedinice, ocjenu računa prihoda i rashoda, te računa financiranja proračuna, okvirni prijedlog opsega financijskog plana pojedinog korisnika i način priprema, te vremenski plan za izradu proračuna i prijedloga financijski planova korisnika (Bajo, Alibegović, 2008).

3.5. Izvori prihoda lokalne samouprave

Sustav financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u najvećoj je mjeri određen Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Sveobuhvatna porezna reforma koja je provedena 2016. godine. temeljena je na smanjenju poreznog opterećenja uključujući i izmjene u sustavu poreza na dohodak. Prije pristupanja izmjenama u sustavu poreza na dohodak bilo je potrebno temeljno analizirati sustav financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Tom analizom je utvrđena

potreba unapređenja tj. izmjene u sustavu raspodjele poreza na dohodak s ciljem njegovog pojednostavljenja, ali i postizanja veće pravednosti te osiguranja minimalnog financijskog standarda svim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, 2017). Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuju se izvori sredstava kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave financiraju potrebne aktivnosti (Narodne novine, 2017). Prihodi jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave su (Špoljarić, Javorović, 2017):

- Općinski, gradski, odnosno županijski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe,
- Prihodi od stvari u njezinom vlasništvu i imovinskih prava,
- Prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u njezinu vlasništvu, odnosno u kojima ima udio ili dionice,
- Prihodi od naknada za koncesiju koje daje njezino predstavničko tijelo,
- Novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sama propiše u skladu sa zakonom,
- Udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom,
- Sredstva pomoći i donacija Republike Hrvatske predviđena u državnom proračunu,
- Drugi prihodi uređeni zakonom.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave financiraju se prihodima od poreza, od pomoći te iz vlastitih i namjenskih prihoda sukladno posebnim propisima.

Posebnim zakonima funkcije osnovnog i srednjeg školstva, socijalne skrbi, zdravstva i vatrogastva prenesene su na JLP(R)S. Sredstva za decentraliziranu funkciju koju JLP(R)S nisu preuzele, a za to imaju zakonsku mogućnost raspodjeljuju se u jednakim dijelovima na ostale preuzete decentralizirane funkcije na području JLP(R)S. U slučajevima kada JLP(R)S nisu preuzele neku od decentraliziranih funkcija, a za to imaju zakonsku mogućnost udio namijenjen za tu decentraliziranu funkciju FINA će izravno rasporediti na ostale preuzete decentralizirane funkcije na području JP(R)S (Brkić, 2018, str. 18).

4.2. Rashodi lokalne samouprave

Proračunski rashodi su rashodi (troškovi, izdaci, potrošnja) koji se provode radi zadovoljenja javnih interesa, kako bi se što kvalitetnije zadovoljile javne potrebe. Proračunski rashodi odražavaju način upotrebe proračunskih prihoda radi realizacije javnih funkcija (Vašiček i Vašiček, 2016, str. 78). Proračunski rashodi mogu se klasificirati prema različitim kriterijima, ali se obično slijedi svrha i funkcija rashoda (funkcijska klasifikacija, programska klasifikacija) i ekonomska obilježja transakcija kojima je rashod učinjen (ekonomska klasifikacija). Prema Zakonu o proračunu, proračunski rashodi su sljedeći (Vašiček i Vašiček, 2016, str 78):

- Rashodi za zaposlene - plaćanja za usluge zaposlenika (osnovna plaća i sva primanja zaposlenih koja proizlaze iz radnog odnosa u bruto iznosu),
- Materijalni rashodi - obuhvaćaju rashode poslovanja, a to su rashodi za robu i usluge tj. utrošeni materijal, energiju, tekuće održavanje, komunikacijske usluge, intelektualne usluge i sl.,
- Financijski rashodi - u prvom redu misli se na rashode za kamate kao naknadu za korištenje tuđim novcem,
- Subvencije, pomoći i u određenom obujmu, naknade građanima i kućanstvima - ovo su rashodi koji su u obliku transfera ili prijenosa novčanih sredstava iz proračuna u korist pojedinih ekonomskih i fizičkih subjekata,
- Pomoći iz proračuna - navedene pomoći se klasificiraju prema vrsti primatelja kojima su isplaćena:
- Tekuće i kapitalne pomoći županijama, općinama, gradovima,
- Pomoći međunarodnim organizacijama, pomoći inozemnim vladama,
- Kapitalne pomoći trgovačkim društvima u javnom i izvan javnog sektora te pomoći poljoprivrednicima i obrtnicima,
- Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade - mogu biti u novcu i u naravi, podrazumijevaju prijenos novaca, ali i pokriće troškova pruženih usluga građanima, a koje se temelji na obvezama iz osiguranja (mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, osiguranje za slučaj nezaposlenosti),
- Ostali rashodi i

- Rashodi za nabavu nefinancijske imovine - ova kategorija se promatra kao kapitalni rashod koji je nastao pri kupnji na tržištu ili proizvodnji unutar države dugotrajne proizvedene ili ne proizvedene (kapitalne) imovine koja ima značajnu vrijednost.

Osim rashoda za nabavu nefinancijske imovine, svi ostali rashodi se smatraju tekućim (redovnim, poslovnim) rashodima. Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, navedene jedinice ostvaruju prihode iz dodatnog udjela poreza na dohodak za decentralizirane funkcije, a to su (Špoljarić, Javorović, 2017):

- Osnovno školstvo,
- Srednje školstvo,
- Socijalna skrb (centri za socijalnu skrb i domovi za starije i nemoćne osobe),
- Zdravstvo,
- Vatrogastvo - javne vatrogasne postrojbe.

Za financiranje navedenih decentraliziranih funkcija sredstva se moraju osigurati proračunom.

4. ANALIZA PRORAČUNA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Slavonski Brod nalazi se na sjevernoj obali rijeke Save, na granici sa Bosnom i Hercegovinom te je središte Brodsko-posavske županije. Grad se nalazi na pola puta između Zagreba i Beograda, na južnom rubu Panonske ravnice, između obronaka Dilja na sjeveru te rijeke Save na jugu.

Kao prioritete financiranja javnih rashoda i izdataka 2017. godine, Slavonski Brod je postavio (Slavonski Brod, 2017):

- izgradnja i modernizacija objekata komunalne infrastrukture i rekonstrukcija Zagrebačke ulice,
- nastavak izgradnje poduzetničkih zona i poduzetničkog inkubatora (ITU),
- revitalizacija sadržaja u Tvrđavi kroz financiranje programa Revitalizacija kulturne baštine Urbanog područja Slavonski Brod (ITU) u što spada: kandidiranje Muzeja tambure, infrastrukture u Tvrđavi, uređenje kuće Brlić,
- izgradnja stanova za mlade,
- dovršetak izgradnje i opremanje sportske dvorane OŠ Hugo Badalić na Jelasu,
- nastavak izrade projekata za natječaje u fondovima Europske Unije,
- dovršenje izgradnje i opremanja dječjeg vrtića u naselju Budainka te energetski učinkovita obnova drugih objekata za predškolski odgoj, kao i korištenje mjere za obnovu vrtića Maslačak,
- investicijska ulaganja u objekte koji su u vlasništvu grada,
- ulaganje u odmaralište na Korčuli,
- završetak izgradnje doma u MO Ante Starčević,
- financiranje pučke kuhinje,
- briga za socijalno ugrožene kategorije stanovništva,
- potpore proračunskim korisnicima,
- poboljšanje kvalitete života građana koristeći program socijalne skrbi,
- izrada prostornih planova,
- daljnja ulaganja u programe zaštite okoliša,
- ostale aktivnosti vezane uz gospodarenje otpadom,
- ulaganja na kući Brlićevih,
- obnova Hrvatskog doma,

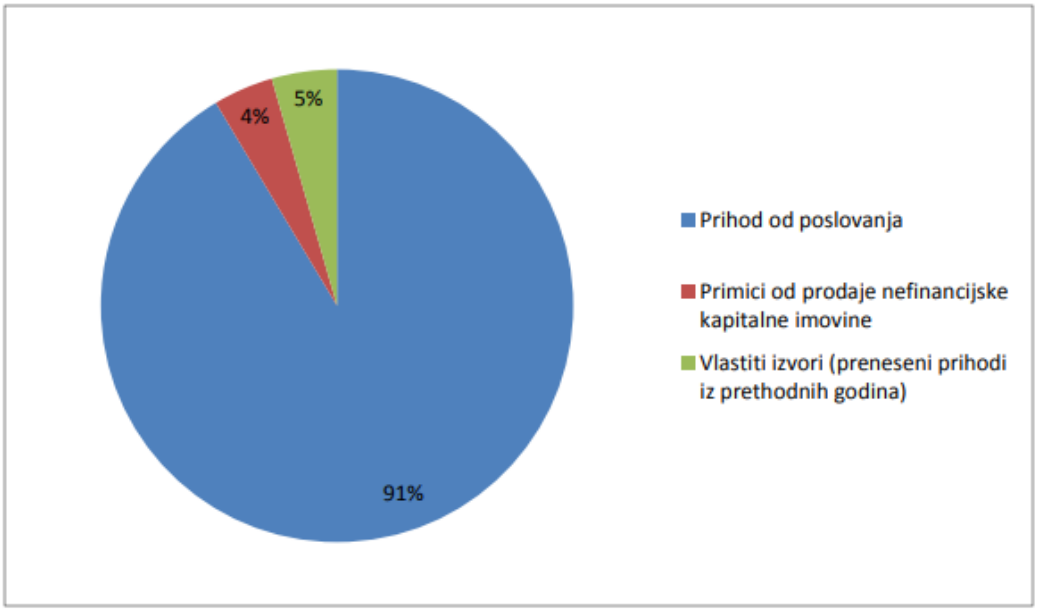
- nastavak izgradnje sportskih objekata: Objekt kajak kanu klub, NK Podvinje (mjera 7) , NK Graničar te obnova dvorane Sokol.

Proračun grada Slavonskog Broda je temeljni financijski dokument te godišnji plan raspodjele sredstava namijenjenih za sve aktivnosti Gradske uprave na području održavanja, funkcioniranja i unaprjeđenja Slavonskog Broda.

4.1. Prihodi i primici grada Slavonskog Broda

Gradu Slavonskom Brodu i ostalim jedinicama lokalne samouprave prihodi su potrebni kako bi mogli uspješno obavljati svoje samoupravne funkcije te podmiriti zakonski definirane javne potrebe i lokalnom stanovništvu pružiti određenu razinu javnih dobara i usluga. U gradu Slavonskom Brodu prihode čine prihodi poslovanja, prihodi od prodaje nefinancijske kapitalne imovine te viškovi prihoda iz prethodnih razdoblja. U nastavku je pomoću grafikona prikazana struktura prihoda i primitaka grada Slavonskog Broda za 2017. godinu.

Grafikon 1. Struktura prihoda i primitaka grada Slavonskog Broda za 2017. godinu

Izvor: Slavonski Brod (2017): Proračun 2017. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/images/Proracun/2017/8._OBRAZLOZENJA_2017.pdf [06.06.2018.]

Ukupni prihodi i primici u 2017. godini iznosili su 147.736.168 kn što je 0,63% manje nego u prethodnoj 2016. godini kada su iznosili 148.668.492 kn. U strukturi prihoda i primitaka grada Slavonskog Broda u 2017.godini najveći dio (91%) odnosi se na prihode od poslovanja, a manji dio na prenesene prihode iz prethodnih godina (5%) te prihode od prodaje nefinancijske imovine (4%).

4.1.1. Prihodi od poslovanja

Prihodi poslovanja grada Slavonskog Broda uključuju prihode od poreza, pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna, prihode od imovine, prihode od upravnih i administrativnih pristojbi i po posebnim propisima, prihode od prodaje proizvoda, roba i usluga te prihodi od donacija, prihodi iz proračuna te kazne, upravne mjere i ostale prihode. U nastavku su prikazani prihodi poslovanja grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu.

Tablica 1: Prihodi poslovanja grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu

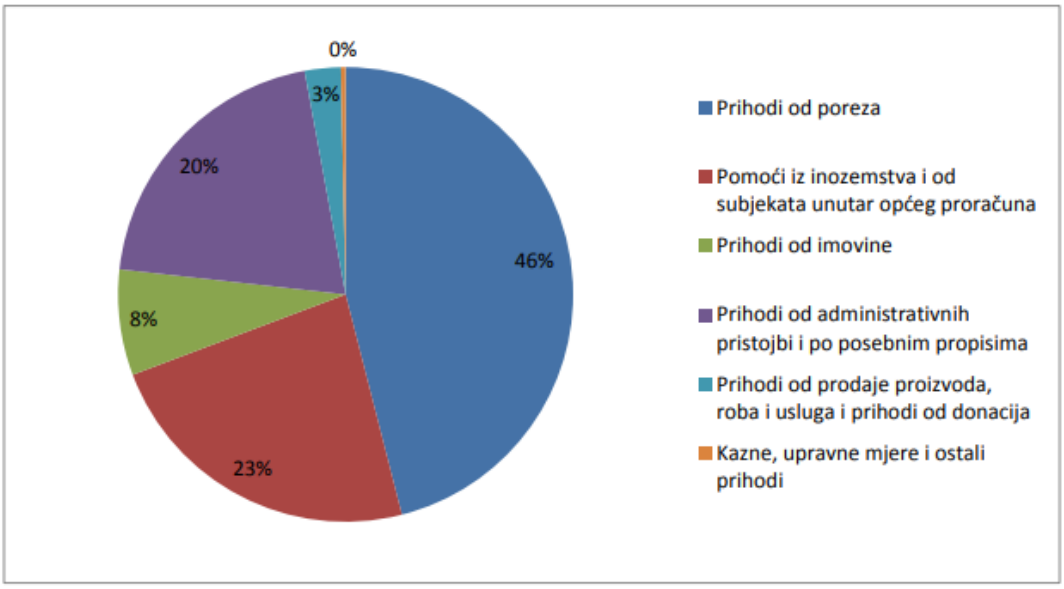
		2016.		2017.		Indeks
6	**Prihodi od poslovanja**	**132.679.294**	**100%**	**135.070.372**	**100%**	**101,8%**
61	**Prihodi od poreza**	**68.910.032**	**51,94%**	**62.154.765**	**46,02%**	**90,2%**
611	Porez i prirez na dohodak	62.555.362	90,78%	55.778.984	89,74%	89,17%
613	Porezi na imovinu	4.078.346	5,92%	5.095.064	8,2%	124,93%
614	Porezi na robu i usluge	2.276.324	3,3%	1.280.717	2,06%	56,26%
63	**Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna**	**22.884.968**	**17,25%**	**31.380.243**	**23,23%**	**137,12%**
632	Potpore od međunarodnih organizacija	138.778	0,61%	77.439	0,25%	55,8%
633	Pomoći iz proračuna	2.349.819	10,27%	10.153.738	32,36%	432,11%
634	Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	5.520.449	24,12%	2.818.239	8,98%	51,05%
635	Pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije	12.494.270	54,6%	14.501.572	46,21%	116,07%
636	Pomoći proračunskim	1.197.057	5,23%	1.256.295	4%	104,95%

	korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan					
638	Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	1.184.595	5,17%	2.572.960	8,2%	217,2%
64	**Prihodi od imovine**	**10.831.184**	**8,16%**	**10.155.999**	**7,52%**	**93,77%**
641	Prihodi od financijske imovine	1.635.643	15,1%	1.052.538	10,36%	64,35%
642	Prihodi od nefinancijske imovine	9.195.541	84,9%	9.103.461	89,64%	99%
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	25.982.842	19,58%	27.479.570	20,34%	105,76%
651	Upravne i administrativne pristojbe	1.256.843	4,84%	1.126.192	4,1%	89,60%
652	Prihodi po posebnim propisima	7.675.958	29,54%	8.063.501	29,34%	105,05%
653	Komunalni doprinosi i naknade	17.050.041	65,62%	18.289.877	66,56%	107,27%
66	**Prihodi od prodaje proizvoda, roba i usluga i prihodi od donacija**	**3.528.911**	**2,66%**	**3.452.315**	**2,56%**	**97,83%**
661	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga – korisnici riznice	3.462.774	98,12%	3.296.701	95,49%	95,20
663	Donacije pravnih i fizičkih osoba izvan opće države	66.137	1,82%	155.614	4,51%	235,29%
68	**Kazne, upravne mjere i ostali prihodi**	**541.357**	**0,41%**	**447.480**	**0,33%**	**82,66%**
681	Kazne i upravne mjere	437.455	80,81%	330.134	73,78%	75,47%
683	Ostali prihodi	103.902	19,09%	117.346	26,22%	112,94%

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Radi jednostavnijeg pregleda i razumijevanja prethodne tablice u nastavku je prikazan grafikon sa strukturom prihoda od poslovanja grada Slavonskog Broda u 2017. godini.

Grafikon 2: Struktura prihoda od poslovanja grada Slavonskog Broda u 2017. godini

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Prihodi od poslovanja u 2017. godini iznose 135.070.372 kn što znači da je došlo do povećanja od 1,8% u usporedbi sa prethodnom 2016. godinom kada je prihod od poslovanja iznosio 132.679.294 kn. U strukturi prihoda od poslovanja u 2017. godini, najveći dio čine prihodi od poreza u iznosu od 62.154.765 kn (46%) i to najvećim dijelom se odnosi na porez i prirez na dohodak. Nakon njih slijede pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna u iznosu od 31.380.243 kn (23%) te prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima u iznosu od 27.479.570 kn (20%). Najmanji dio čine prihodi od imovine u iznosu od 10.155.999 kn (8%), prihodi od prodaje proizvoda, roba i usluga i prihodi od donacija u iznosu od 3.452.315 kn (3%) te kazne, upravne mjere i ostali prihodi u iznosu od 447.480 kn (0%).

4.1.2. Primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine

Primici od prodaje nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda uključuju primitke od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine te prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine. U nastavku su prikazani primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine za 2016. i 2017. godinu.

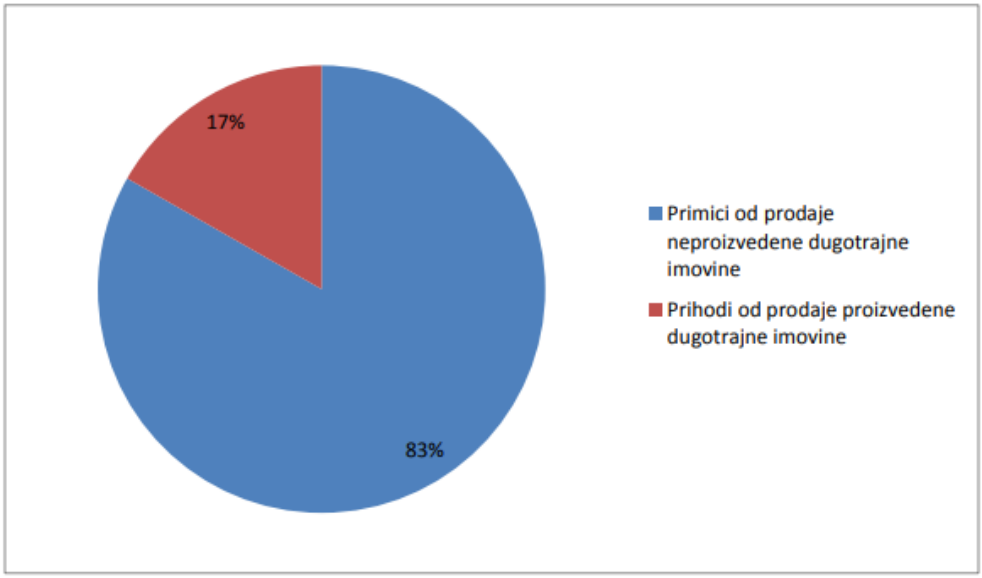
Tablica 2: Primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu

		2016.		2017.		Indeks
7	**Primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine**	**1.806.410**	**100%**	**6.074.180**	**100%**	**336,26%**
71	**Primici od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine**	**323.274**	**17,9%**	**5.056.055**	**83,24**	**1564,01%**
711	Prihodi od prodaje materijalne imovine – prirodnih bogatstava	323.274	100%	5.056.055	100%	1564,01%
72	**Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine**	**1.483.136**	**82,1%**	**1.018.125**	**16,76%**	**68,65%**
721	Prihodi od prodaje građevinskih objekata	1.467.136	98,92%	923.005	90,66%	62,91%
723	Prihodi od prodaje prijevoznih sredstava	16.000	1,08%	95.120	9,34%	594,5%

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Radi jednostavnijeg pregleda i razumijevanja prethodne tablice u nastavku je prikazan grafikon sa strukturom primitaka od prodaje nefinancijske kapitalne imovine grada Slavonskog Broda u 2017. godini.

Grafikon 3: Struktura primitaka od prodaje nefinancijske kapitalne imovine grada Slavonskog Broda u 2017. godini

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

U 2017. godini ostvareni su primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine u iznosu od 6.074.180 kn što je za 236,26% više u usporedbi sa prethodnom 2016. godinom kada su primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine iznosili 1.806.410 kn. Navedena promjena se očituje u razlici između primitaka od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine u 2017. godini u iznosu od 5.056.055 kn te primitaka od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine u 2016. godini od 323.274 kn gdje je došlo do povećanja od 1646,02% zbog znatno veće prodaje zemljišta. Kod prihoda od prodaje proizvedene dugotrajne imovine je došlo do pada od 31,35% sa 1.483.136 kn u 2016. godini na 1.018.125 kn u 2017. godini zbog smanjenja prodaje građevinskih objekata uz malo povećanje prodaje prijevoznih sredstava.

4.1.3. Vlastiti izvori

Vlastiti izvori grada uključuju višak/manjak prihoda tj., u slučaju grada Slavonskog Broda, višak prihoda iz prethodnih godina. U nastavku je prikazan višak prihoda u 2016. i 2017. godini.

Tablica 3: Vlastiti izvori grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu

		2016.		2017.		Indeks
9	**Vlastiti izvori**	**14.182.788**	**100%**	**6.591.616**	**100%**	**46,48%**
922	Višak/manjak prihoda	14.182.788	100%	6.591.616	100%	46,48%

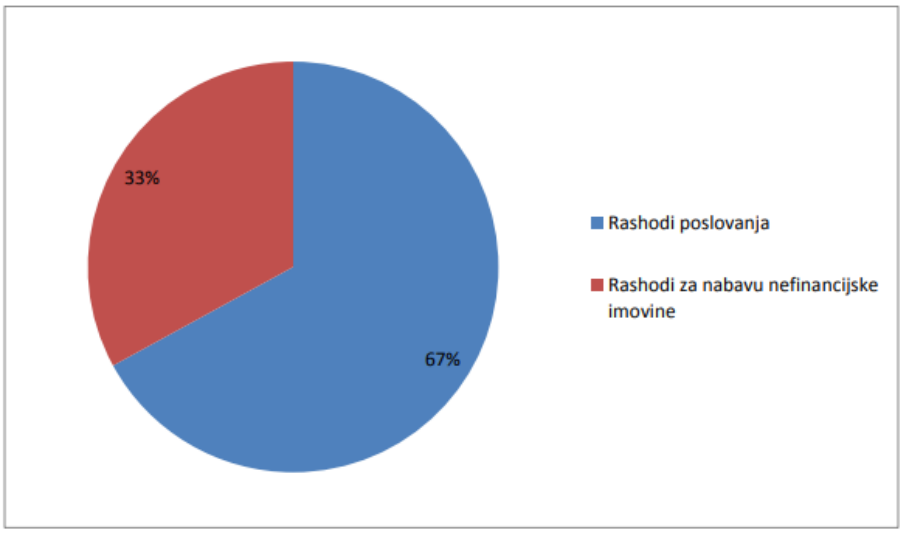
Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

U 2017. godini došlo je do smanjenja viška prihoda iz vlastitih izvora za 53,52% sa 14.182.788 kn u 2016. godini na 6.591.616 kn u 2017. godini.

4.2. Rashodi i izdaci grada Slavonskog Broda

Proračunski rashodi odražavaju način na koji se uporabljuju proračunski prihodi u izvršavanju funkcija jedinica lokalne samouprave. Ostvareni prihodi se koriste za obavljanje poslova iz vlastitog samoupravnog djelokruga. U nastavku je pomoću grafikona prikazana struktura rashoda i izdataka grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu.

Grafikon 4: Struktura rashoda i izdataka grada Slavonskog Broda za 2017. godinu

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Ukupni rashodi i izdaci u 2017. godini iznose 142.249.860 kn što je za 12,52% više nego u prethodnoj 2016. godini kada su iznosili 126.421.694 kn. Strukturu rashoda i izdataka u 2017. godini čine najvećim dijelom rashodi poslovanja (67%), a manji dio čine rashodi za nabavu nefinancijske imovine (33%).

4.2.1. Rashodi poslovanja

Rashode poslovanja grada Slavonskog Broda čine rashodi za zaposlene, materijalni rashodi, financijski rashodi, subvencije, pomoći, naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i iz proračuna te donacije i ostali rashodi. U nastavku su prikazani rashodi poslovanja grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu.

Tablica 4: Rashodi poslovanja grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu

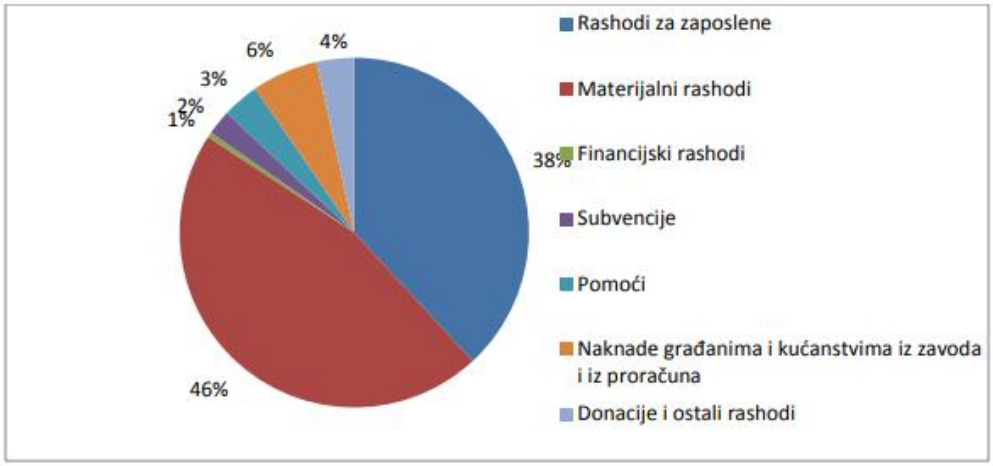
		2016.		**2017.**		**Indeks**
3	**Rashodi poslovanja**	**96.564.339**	**100%**	**95.349.088**	**100%**	**98,74%**
31	**Rashodi za zaposlene**	**37.683.764**	**39,02%**	**36.360.309**	**38,13%**	**96,49%**
311	Plaće (Bruto)	31.885.295	84,61%	30.684.625	84,39%	96,23%
312	Ostali rashodi za zaposlene	139.931	0,37%	233.832	0,64%	167,1%
313	Doprinosi na plaće	5.658.538	15,02%	5.441.852	14,97%	96,17%
32	**Materijalni rashodi**	**44.324.759**	**45,9%**	**43.934.389**	**46,08%**	**99,12%**
321	Naknade troškova zaposlenima	1.419.268	3,2%	1.546.087	3,52%	108,94%
322	Rashodi za materijal i energiju	14.731.972	33,24%	13.653.222	31,08%	92,68%
323	Rashodi za usluge	24.365.163	54,97%	24.415.630	55,57%	100,21%
324	Naknade troškovima osobama izvan radnog odnosa	296.541	0,67%	218.259	0,5%	73,6%
329	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	3.511.815	7,92%	4.101.191	9,33%	116,78%
34	**Financijski rashodi**	**958.344**	**0,99%**	**455.926**	**0,48%**	**47,57%**
342	Kamata za kredit	329.574	34,39%	239.920	52,62%	72,8%
343	Ostali financijski rashodi	628.770	65,61%	216.006	47,38%	34,35%
35	Subvencije	2.145.820	2,22%	2.188.109	2,29%	101,97%
351	Subvencije društvima u javnom	2.145.820	100%	2.188.109	100%	101,97%

	sektoru					
36	Pomoći	3.486.224	3,61%	3.260.573	3,42%	93,53%
363	Pomoći unutar opće države	3.486.224	100%	3.260.573	100%	93,53%
37	**Naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i iz proračuna**	**4.782.930**	**4,95%**	**5.833.156**	**6,12%**	**121,96%**
372	Naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	4.782.930	100%	5.833.156	100%	121,96%
38	**Donacije i ostali rashodi**	**3.182.498**	**3,4%**	**3.316.626**	**3,48%**	**104,21%**
381	Tekuće donacije	1.089.155	34,22%	1.604.567	48,38%	147,32%
382	Kapitalne donacije	576.968	18,13%	988.140	29,79%	171,26%
383	Kazne, penali i naknade štete	976.686	30,69%	645.457	19,46%	66,09%
386	Kapitalne pomoći	539.689	16,96%	78.462	2,37%	14,54%

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Radi jednostavnijeg pregleda i razumijevanja prethodne tablice u nastavku je prikazan grafikon sa strukturom rashoda od poslovanja grada Slavonskog Broda u 2017. godini.

Grafikon 5: Struktura rashoda od poslovanja grada Slavonskog Broda u 2017. godini

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Rashodi poslovanja u 2017. godini iznosili su 95.349.088 te su u odnosu na prethodnu 2016. godinu manji za 1,26%. Najveći udio u rashodima poslovanja u 2017. godini čine materijalni rashodi u iznosu od 43.934.389 kn (46%) i rashodi za zaposlene u iznosu od 36.360.309 kn (38%). Manji udio rashoda u poslovanju čine naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i iz proračuna u iznosu od 5.833.156 kn (6%), donacije i ostali rashodi u iznosu od 3.316.626 (4%), pomoći u iznosu od 3.260.573 (3%), Subvencije u iznosu od 2.188.109 (2%) te financijski rashodi u iznosu od 455.926 (1%).

4.2.2. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda čine rashodi za nabavu neproizvedene imovine, rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine te rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini. U nastavku su prikazani rashodi za nabavu nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu.

Tablica 5: Rashodi za nabavu nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda za 2016. i 2017. godinu

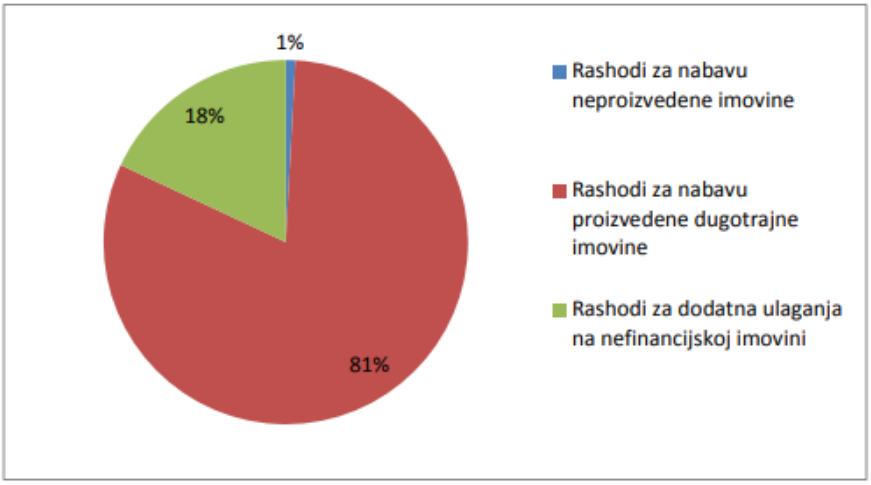
		2016.		**2017.**		**Indeks**
4	**Rashodi (za nabavu nefinancijske imovine)**	**29.857.355**	**100%**	**46.900.772**	**100%**	**157,08%**
41	**Rashodi za nabavu neproizvedene imovine**	**712.845**	**2,39%**	**397.423**	**0,85%**	**55,75%**
411	Materijalna imovina – prirodna bogatstva	459.000	64,39%	-	-	-
412	Nematerijalna imovina u obliku prava	253.845	35,61%	397.423	100%	156,56%
42	**Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine**	**27.477.009**	**92,03%**	**38.044.129**	**81,12%**	**138,46%**
421	Građevinski objekti	25.403.772	92,45%	34.480.339	90,63%	135,73%
422	Postrojenja i oprema	1.174.658	4,27%	1.608.657	4,23%	136,95%

423	Prijevozna sredstva	126.000	0,46%	194.932	0,51%	154,71%
424	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	385.338	1,4%	724.278	1,9%	187,96%
426	Nematerijalna proizvedena imovina	387.241	1,42%	1.035.923	2,73%	267,51%
45	**Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini**	**1.667.501**	**5,58%**	**8.459.220**	**18,03%**	**507,3%**
451	Dodatna ulaganja na građevinskim objektima	750.652	45,02%	1.172.890	13,86%	156,25%
454	Dodatna ulaganja za ostalu nefinancijsku imovinu	916.849	54,98%	7.286.330	86,14%	794,71%

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Radi jednostavnijeg pregleda i razumijevanja prethodne tablice u nastavku je prikazan grafikon sa strukturom rashoda za nabavu nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda u 2017. godini.

Grafikon 6: Struktura rashoda za nabavu nefinancijske imovine grada Slavonskog Broda u 2017. godini

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine u 2017. godini iznosili su 46.900.772 kn što je za 57,08% više od rashoda za nabavu nefinancijske imovine 2016. godine koja je iznosila 29.857.355 kn. Najveći udio u rashodima za nabavu nefinancijske imovine u 2017. čine rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine u iznosu od 38.044.129 kn (81%) što pretežito čine rashodi za građevinske objekte u iznosu od 34.480.339 kn. Zatim slijede rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini u iznosu od 8.459.220 kn (18%) što pretežito čine dodatna ulaganja za ostalu nefinancijsku imovine u iznosu od 7.286.330. Najmanji udio čine rashodi za nabavu neproizvedene imovine u iznosu od 397.423 kn (1%) kojega u potpunosti čini nematerijalna imovina u obliku prava.

4.3. Proračun grada Slavonskog Broda za 2018. i projekcije za 2019. i 2020.

Na temelju objavljenih podataka o proračunu grada Slavonskog Broda na službenim stranicama grada Slavonskog Broda, u nastavku je prikazan opći dio proračuna grada Slavonskog Broda za 2018. godinu te projekcije za 2019. i 2020. godinu.

Tablica 6: Opći dio proračuna grada Slavonskog Broda za 2018. i projekcije za 2019. i 2020. godinu

RAČUN PRIHODA I RASHODA	**2018.**	**2019.**	**2020.**
Prihodi poslovanja	255.357.724	265.668.761	266.997.850
Primici od prodaje nefinancijske kapitalne imovine	3.040.400	1.061.208	1.082.432
Rashodi poslovanja	139.356.809	141.274.039	143.674.352
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	127.600.930	117.455.930	116.405.930
Razlika – višak/manjak	-8.559.615	8.000.000	8.000.000
RAČUN FINANCIRANJA	**2018.**	**2019.**	**2020.**
Primici od financijske imovine i zaduživanja	10.000.000	-	-
Izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova	6.440.385	8.000.000	8.000.000
Neto zaduživanje/financiranje	3.559.615	-8.000.000	-8.000.000
Višak/manjak + raspoloživa sredstva iz prethodnih godina + neto zaduživanje /financiranje	0	0	0

Izvor: Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Proračunom grada Slavonskog Broda za 2018. i projekcijama za 2019. i 2020. godinu vidljivo je kako planirani prihodi za 2018. godinu iznose 258.398.124 kn, što je za 15,85% više u odnosu na planirane prihode u 2017. godini. Planirani prihodi nastavljaju se povećavati u narednim godinama i to za 3,22% u 2019. godini u usporedbi sa 2018. godini te za 0,1% u 2020. godini u usporedbi sa 2019. godini. Planirani rashodi za 2018. godinu iznose 266.957.739 kn, što je za 5,9% više u odnosu na planirane rashode u 2017. godini. Planirani rashodi se smanjuje u narednoj godini i to za 0,03% u 2019. godini u usporedbi sa 2018. godini te se zatim povećava za 0,52% u 2020. godini u usporedbi sa 2019. godini. Proračunska sredstva se mogu koristiti samo za namjene koje su već određene proračunom. Iznosi rashoda i izdataka koji su utvrđeni proračunom se smatraju maksimalnim svotama tako da stvarni rashodi i izdaci grada Slavonskog Broda ne smiju biti veći od ukupnog iznosa koji je odobren proračunom.

5. ZAKLJUČAK

Proračun je jedan od najvažnijih financijskih instrumenata koji se definira kao akt kojim se procjenjuju prihodi i primici i utvrđuju rashodi i izdaci države te njenih sastavnica, jedinica lokalne i regionalne samouprave u trajanju od jedne godine u skladu sa zakonom. Proračun se sastoji od općeg i posebnog. U opći dio proračuna ubrajaju se Račun prihoda i rashoda te Račun financiranja. Na računu prihoda i rashoda prikazani su godišnji prihodi i rashodi. Budući da su prihodi rijetko kada jednaki rashodima postoji i račun financiranja koji služi za uravnoteženje proračuna. U računu financiranja prikazuje se pozajmljivanje i zaduživanje proračuna države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Posebni dio proračuna sastoji se od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika po vrstama, raspoređenih u programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata.

Tijekom sastavljanja i izvršavanja proračuna koriste se proračunska načela, a to su načelo jedinstva i točnosti proračuna, načelo jedne godine, načelo uravnoteženosti, načelo obračunske jedinice, načelo univerzalnosti, načelo specifikacije, načelo dobrog financijskog upravljanja te načelo transparentnosti. Radi boljeg praćenja i kontrole, prihodi i primici te rashodi i izdaci se iskazuju prema različitim klasifikacijama. Proračunske klasifikacije se dijele na: organizacijsku klasifikaciju, programsku klasifikaciju, funkcijsku klasifikaciju, ekonomsku klasifikaciju, lokacijsku klasifikaciju te izvore financiranja. Proračun je jedan od najvažnijih dokumenata koji se donosi na razini jedinica lokalne samouprave, a do njega se dolazi kroz proračunski proces koji se odvija u nekoliko različitih faza. Sudionici u proračunskom procesu su javnost, proračunski i izvanproračunski korisnici, upravno tijelo za financije, izvršni čelnik i predstavničko tijelo te oni odlučuju o načinu prikupljanja i trošenja javnog novca. Grad Slavonski Brod je jedinica lokalne samouprave te se njegov proračun donosi za određenu proračunsku godinu te on predstavlja zaokruženu cjelinu putem koje se zadovoljavaju potrebe zajednice grada Slavonskog Broda. Proračunska sredstva mogu se koristiti samo za namjene koje su već određene proračunom, a iznosi rashoda i izdataka koji su utvrđeni u proračunu se smatraju maksimalnim iznosima, tako da stvarni rashodi i izdaci grada Slavonskog Broda u određenoj godini ne smiju biti veći od odobrenog ukupnog iznosa proračuna.

Izvršavanjem proračuna grada Slavonskog Broda u 2017. godini utvrđeni su prihodi i primici u iznosu 147.736.168 kn te rashodi i izdaci u iznosu od 142.249.860 kn. U 2017. godini utvrđen je višak prihoda i primitaka u iznosu od 5.486.308 kuna, u odnosu na prethodnu godinu kada je utvrđen višak prihoda i primitaka u iznosu od 22.246.798 kuna. Proračunom grada Slavonskog Broda za 2018. i projekcijama za 2019. i 2020. godinu vidljivo je kako su planirani prihodi za 2018. za 15,85% veći u odnosu na planirane prihode iz 2017. godine te da su planirani rashodi za 2018. za 5,9% veći u odnosu na planirane rashode iz 2017. godine.

LITERATURA

Bajo A., Alibegović, D. (2008): Javne financije lokalnih jedinica vlasti, Školska knjiga, Zagreb

Bratić, V. (2008): Odlučivanje o lokalnim proračunima: između sna i jave, Institut za javne financije, Zagreb

Bratić, V. (2010): Politika proračuna i proračunskog procesa: primjer Hrvatske, Anali Hrvatskog politološkog društva, str. 123-143.

Brkić N. (2018): Novi sustav financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2018. godini, Riznica, (3), str. 21-27.

Brummerhof D. (2000): Javne financije, MATE, Zagreb

Čulo I., Morović V. (2018): Upravljanje proračunom u Republici Hrvatskoj, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić, Zaprešić

Jakir-Bajo, I., Vašiček, V., Vašiček, D., Maletić, I., Milić, A. (2008): Primjena računskog plana proračuna 2008/2009, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Malatestinić, I. (2011): Lokalni proračun i uključivanje javnosti u proces njegovog donošenja, udruga gradova. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.udruga-gradova.hr/wordpress/wpcontent/uploads/2013/09/Lokalni-proracun_gotovo.pdf [04.05.2018.]

Narodne novine (2017): Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 123

Narodne novine (2015): Zakon o proračunu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 15

Ott, K., Bajo, A., Bronić, M., Bratić, V., Medak Fell, D. (2009): Proračunski vodič za građane, drugo promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zagreb

Slavonski Brod (2017): Proračun 2017. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/images/Proracun/2017/8._OBRAZLOZENJA_2017.pdf [06.06.2018.]

Slavonski Brod (2018): Obrazloženje Prijedloga Proračuna za 2018. godinu Grada Slavonskog Broda i projekcija za 2019. i 2020. godinu. [Internet]. Raspoloživo na: http://www.slavonski-brod.hr/~slavonsk/images/Proracun/2018/Obrazlozenja.pdf [10.06.2018.]

Šimurina N., Šimović, H., Mihelja Žaja, M., Primorac, M. (2012): Javne financije u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb

Špoljarić, D., Javorović, I. (2017): Normativna osnova financiranja lokalnih razina vlasti u Republici Hrvatskoj, FIP - Financije i pravo, 5(1), str. 61-77.

Vašiček, D., Vašiček, V. (2016): Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija, Sveučilište u Rijeci, Rijeka

SAŽETAK

Proračun je jedan od važnih dokumenata koji omogućuje da se prihodima osigurava financiranje planiranih rashoda u tijeku jedne ili više godina. Proračun je sredstvo za postizanje strateških ciljeva. Sredstva proračuna koriste se za financiranje poslova, funkcija i programa tijela lokalnih jedinica i korisnika proračuna. Proračun je važan, kako za državu tako i za lokalne jedinice. Njime se daje pregled kako država i lokalne jedinice dolaze do novca, zatim kako ga troši i u koje namjene. Praktični dio rada prikazuje analizu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na primjeru proračuna grada Slavonskog Broda. U njemu je provedena analiza proračuna grada Slavonskog Broda za 2017. godinu te prijedlog proračuna za 2018., 2019. i 2020. godinu.

Ključne riječi: proračun, proračun jedinica lokalne samouprave, prihodi, rashodi, Slavonski Brod

SUMMARY

Budget is one of the important documents that allows revenue to be provided to finance planned expenditures over one or more years. Budgeting is a means of achieving strategic goals. Budget funds are used to finance jobs, functions and programs of local unit bodies and budget users. Budget is important both for the state and local units. It gives an overview of how the state and local units come to the money, then how it is spent and for what purpose. The practical part of the paper presents the analysis of the budget of units of local and regional self-government on the example of Slavonski Brod's budget. It included an analysis of Slavonski Brod's budget for 2017 and a budget proposal for 2018, 2019 and 2020.

Key words: Budget, Budget of Local Self-Government Units, Revenues, Expenditures, Slavonski Brod